

STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR PRIN DESĂȘURAREA UNOR ACTIVITĂȚI ARTISTICO-PLASTICE ÎN PARTENERIAT CU FAMILIA

Ada-Monica Pojar

Grădinița cu program prelungit "Rază de soare", Cluj-Napoca

"Problema principală a educației rămâne nu atât conținutul învățământului, cum s-ar crede astăzi, cât modul de a provoca setea de cunoaștere a copilului" *Freinet Celestin*

Ochi, privire, imagine, imaginație, senzorialitate, afectivitate, sensibilitate, spirit, gândire, creativitate, imaginar, creație sunt realități complexe care fac parte din noi și ne fac pe noi, împreună cu alte structuri complexe, să fim ceea ce suntem. Este necesar, ca viitori profesori pentru învățământul primar și preșcolar, să ne intereseze în mod special imaginile vizual-plastice și tot ce ține de potențialul lor creativ, de implicarea lor în creativitatea umană și mai ales în antrenarea copiilor (2-11 ani) în sensul descoperirii libertății interioare și a creativității ca mod de viață prin intermediul activităților vizual-plastice.

Arta, activitățile de tip artistic, fie sub formă de practicare sau de contemplare, au dezvoltat sensibilitatea umană, au cultivat cu precădere armonia, inteligența estetică (*Read H., 1971*) și au constituit întotdeauna un continent vast de manifestare a creativității umane.

Sistemul de învățământ are un pronunțat caracter inerțial și poartă în lăuntrul său premisele unei atitudini conformiste și rutiniere. Educatorul/învățătorul/profesorul poate foarte ușor staționa într-o abordare de rutină a demersului didactic, mulțumindu-se cu aplicarea „cuminte” a programei de educație plastică, reluând an de an teme, modalități de învățare, etc., fără să țină cont că sunt alți copii, că sunt posibile abordări mai incitante, mai stimulative, mai creative. Educatorul poate deveni factorul esențial în stimularea spiritului creativ al elevilor dacă:

- pornește în demersul didactic de la o viziune pozitivă asupra naturii umane;
- consideră că este perfect normal ca cineva să se simtă implicat într-o decizie la formularea careia a luat parte;
- crede în capacitatea de autorealizare a copiilor și îi încurajează în acest sens;
- apreciază individualitatea, personalitatea fiecăruia;

- încurajează, promovează și recompensează creativitatea;
- este angajat într-un proces de schimbare permanentă și are competențe necesare pentru a gestiona schimbarea;
- pune accentul mai mult pe motivația internă decât pe cea externă;
- pune accentul pe proces și nu pe produs, pe ceea ce se întâmplă cu structurile psihice implicate în învățare și nu pe produsele obiectuale (lucrările plastice în sine).

Dar ce se poate face efectiv pentru stimularea creativității pornind încă de la grădiniță prin activitățile plastice? Este întrebarea esențială pe care ne-o punem și la care încercăm să construim câteva răspunsuri. Aceste posibile soluții pragmatice se bazează pe câteva premise.

O primă constatare este faptul că activitățile de educație plastică ne permit să valorificăm mai intens potențialul creativ al copiilor prin caracterul lor ludic accentuat. Apoi copilul vine la școală cu o mare experiență vizuală, știut fiind faptul că cea mai mare cantitate de informație intră pe canalul vizual; de altfel copiii au și multiple experiențe plastice încercate acasă (și apoi la grădiniță), ei având în marea lor majoritate încă nestinsă plăcerea de a „mâzgăli”, de a reprezenta plastic lumea, senzațiile, trăirile, uimirile proprii, spontan, direct.

Un alt motiv este faptul că activitățile plastice oferă copiilor posibilitatea de a explora lumea vizual și tactil, implicând și mișcarea mâinilor, nu numai a ochilor, mișcare care se încarcă de stările interne în care se află aceștia în timp ce pictează, desenează sau modelează.

Elementele de limbaj plastic și tehnicile plastice devin „instrumentele” cele mai accesibile copiilor pentru a se exprima și a realiza imagini plastice expresive. De la familiarizarea cu elementele de limbaj plastic se poate ajunge prin intermediul unor ingenioase explorări vizual-plastice la descoperirea virtuților expresive ale acestora. Aici intră în joc creativitatea pedagogică a învățătorului/profesorului.

Un motiv important este și faptul că desenul este iubit de copii, aceștia simțind nevoia de a desena, picta, tot așa cum simt nevoia de a se juca. Lucrările plastice ale copiilor constituie un mesaj sincer, autentic, scaldat afectiv, care vorbește despre lumea exterioară și cea interioară, despre felul în care ei văd, simt și interpretează aceste lumi și relațiile dintre ele.

Prin faptul că activitățile vizual-plastice solicită energii, mișcare, imaginație, ingeniozitate, sensibilitate și induc plăcere, devin un important câmp de manifestare liberă neîngrădită a facultăților creatoare ale copilului.

Învățământul preșcolar poate fi principalul partener educativ al familiei. Părinții pot fi parteneri în educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Pentru realizarea parteneriatului a fost esențial ca părinții să fie primiți ca participanți activi, să fie atrași în adoptarea deciziilor, să se recunoască și să se valorifice informațiile date de ei despre copii, iar responsabilitatea a fost împărțită între părinți și educatoare.

În acest sens, am inițiat proiectul de parteneriat educațional cu familia – “Împreună pentru copiii noștri”, unde am cooptat părinții ca parteneri în procesul educativ.

Pornind de la aceste premize, în cadrul parteneriatului desfășurat împreună cu familia, derulat la nivel preșcolar, am desfășurat activități artistico-plastice cu participarea și implicarea directă a părinților, activități prin care am urmărit, în mod special, stimularea creativității copiilor, abordând diverse tehnici de lucru și utilizând materiale diverse.

În activitățile desfășurate din acest an școlar în colaborare cu părinții, având ca temă: “Toamna –prin ochi de copil” și “Aproape de sufletul mamei”, am realizat diverse lucrări artistico-plastice folosind tehnici precum colajul, pictura pe faianță, pe materiale Eco (polistiren, sticle de plastic, carton, resturi textile). Scopul propus a fost acela de a evalua priceperi și deprinderi practice și estetice dobândite, prin realizarea unor colaje, tablouri și machete, prin confecționarea unor obiecte din materiale naturale sau artificiale, reciclabile în colaborare cu părinții.

Obiectivele de referință vizate au fost:

- să obțină efecte plastice, forme spontane și elaborate prin tehnici specifice picturii, desenului și modelajului;
- să combine materiale de lucru în mod original;
- să utilizeze diverse materiale, suprafețe suport de lucru și tehnici variate pentru elaborarea lucrării;
- să cunoască și să diferențieze materiale și instrumente de lucru;
- să compună în mod original și personal spațiul plastic, folosind linia, punctul și pata picturală;
- să confecționeze obiecte de decor în echipă cu părintele, manifestând spirit cooperant, stabilitate și perseverență în activitate;
- să fie capabil să realizeze lucrări practice inspirate din natură și viața cotidiană, valorificând deprinderile de lucru însușite;

- să interpreteze liber, creativ, lucrări plastice exprimând sentimente estetice;

Am propus următorul scenariu pentru activitatea „Toamna-prin ochi de copil”:

Sala de grupă este astfel amenajată, încât mesele sunt repartizate pe patru grupuri. Copiii intră în grupă intonând cântecul „Vine ploaia!” pe care îl acompaniază ritmic cu castaniete și tobe. Educatoarele mulțumesc părinților pentru că au răspuns afirmativ invitației de a participa alături de copii la activitate, în urma unei scrisori adresate către părinți:

Stimați părinți,

Vă invităm cu drag să participați la activitatea practică “Toamna-prin ochi de copil”, propusă în cadrul parteneriatului cu părinții din acest an școlar.

Veți avea prilejul să vă bucurați alături de copilașul dumneavoastră la realizarea unor colaje, picturi, machete, lucrând împreună, formând o echipă. De asemenea, veți putea observa diferite tehnici și deprinderi de lucru însușite în această perioadă pentru a le exersa și acasă cu copiii.

Vă mulțumim și vă așteptăm cu drag și emoție la activitatea noastră!”

Captarea atenției copiilor și motivarea lor spre activitățile ce vor urma este realizată prin citirea unei scrisori de la Zâna Toamna:

Dragi copilași din grupa mămăruțelor,

V-am urmărit de-a lungul celor patru săptămâni în care ați învățat despre mine. V-am răsfățat cu aromele și parfumul fructelor de toamnă, cu legume vesele și gustoase, ne-am jucat împreună în ploaia de frunze și am admirat comorile pădurii. După cum ați aflat, eu sunt una dintre cele mai bogate și darnice zâne ale Bătrânului An..., dar acum eu trebuie să plec, deoarece sora mea, Iarna, se pregătește să sosească. Ea vă va aduce alte surprize minunate. Vreau să-mi iau rămas bun de la voi și să vă spun că mi-a plăcut mult de voi și doresc să ne vedem din nou la anul. Vreau să vă dăruiesc încă o surpriză de care să vă bucurați împreună cu părinții voștri. Educatoarele voastre vă vor spune despre ce este vorba. La revedere, grupa Mămăruțelor și mult succes!”

După citirea acestei scrisori copiii recită poezia „Toamna”, de Demostene Botez, urmând apoi prezentarea celor patru sectoare, numerotate cu cifre de la 1 la 4 :

1. Chipul Toamnei
2. Tablou de toamnă
3. Fructe hazlii
4. Crizanteme

Se prezintă copiilor și părinților cele patru ateliere, materialele puse la dispoziție, urmând ca fiecare copil să aleagă o cifră corespunzătoare atelierului la care vrea să participe. Părintele se alătură copilului și lucrează împreună.

Pe parcursul activității copiii interpretează cântece, recită poeziile învățate. La final, este apreciată activitatea tuturor prin realizarea unui Tur al galeriei și a unei expoziții. Copiii și părinții primesc câte o diplomă care să ateste munca în echipă pe care au efectuat-o în confecționarea darului pentru Zâna Toamna.

Feed-back-ul acestor activități s-a regăsit în satisfacerea, în primul rând, a cerințelor educaționale ale beneficiarilor, în atingerea obiectivelor propuse, a scopului proiectului, printr-o abordare diferită a personalității copilului, care să-i stimuleze creativitatea și să-i respecte drepturile. S-au conturat, în acest fel, posibile direcții/strategii de acțiune în vederea dezvoltării sensibilității, simțului estetic și potențialului creativ al personalității preșcolarului.

Bibliografie

1. Cioca, V., *Imaginea și creativitatea vizual-plastică*, Editura Limes, 2007.
2. Cristea, M., *Educația plastică și didactica educației plastice în învățământul primar și preșcolar*, 2007.
3. *Curriculum pentru învățământul preșcolar, (3-6/7 ani)* Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, 2008.